

OPONENTSKÝ POSUDEK (DIPLOMOVÁ PRÁCE)

Jméno diplomanta:	Josef Salač
Téma práce:	Dědická smlouva a darování pro případ smrti
Rozsah práce:	166 stran vlastního textu (dle prohlášení autora 389.538 znaků, tj. 216,41 normostran)
Datum odevzdání práce:	15. 07. 2020 (el. podoba), 16. 07. 2020 (tištěná podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantem zvolené téma je nové i tradiční zároveň. Je tomu tak proto, že ve starší (prvorepublikové) literatuře byla problematika dědické smlouvy i darování mortis causa věnována značná pozornost. To platí také o současné právní úpravě v rekodifikovaném soukromém právu (dědické právo obecně přitahovalo značnou pozornost široké laické i odborné veřejnosti již v průběhu kodifikačních prací). Autor se však hodlá zaměřit (mimo jiné) na podrobné srovnání obou institutů a právě tento přístup je nepochybně s to přinést i dnes – kdy již od přijetí současného OZ uplynulo několik let – nové poznatky na tomto poměrně úzce vymezeném poli dědického práva.

Hodnocení oponenta: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si diplomant osvojil teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jak již uvedeno výše, jde o téma, v němž lze sledovat určitý tradiční prvek. V tomto případě však tato skutečnost nemá za následek ulehčení zpracování tématu, ale spíše naopak – o to náročnější se zpracování tématu jeví. Jde totiž o to, že současná právní úprava, ač je naší soukromoprávní tradicí (a především ABGB) silně inspirována, nebyla převzata doslovně, navíc byla konfrontována s dalšími inspiračními zdroji. Autor musí tedy nanejvýš pečlivě vážit, které závěry z dřívější doktríny jsou aplikovatelné také na současnou právní úpravu a které již nikoliv. Totéž se pak týká práce se starší judikaturou. o téma, které je tradiční.

Hodnocení oponenta: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání souvisejících praktických znalostí (zejm. judikatury), při čemž lze čerpat z uvedeného okruhu literatury, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna do deseti kapitol, k čemuž je třeba přičíst také úvod a závěr práce. Větší počet kapitol (než je obvyklé ve většině diplomových prací) odpovídá většímu rozsahu práce. Pokud jde o členění systematické (z něž pak formální členění na kapitoly striktně vychází), toto je vybudováno na osvědčeném principu od obecného k dílčímu. Tak k kap. 1 autor pojednává stručně o dědickém právu obecně, v kap. 2 pak dědickou smlouvu analyzuje za použití metody historické. V kap. 3 počíná se již těžiště práce (což je na první pohled dobře identifikovatelné). Zde autor pojednává o současné úpravě dědické smlouvy v OZ. Zde získané poznatky mu pak indukují určité otázky, na které se soustředí v kap. 4 (zejm. odvážnost dědické smlouvy, její postupitelnost, praktičnost celého institutu apod.). V kap. 5 pak přistupuje k dílčí, avšak významné problematice, a to k dědické smlouvě mezi manžely a registrovanými partnery. Počínaje kap. 6 věnuje již pozornost darování pro případ smrti (opět nejprve za použití metody historické a dále pak v rámci této kapitoly i jejímu pojmu a dalším dílčím aspektům). Počínaje kap. 7 jsou již oba instituty analyzovány společně (falcidiánská

kvarta v kap. 7, mezinárodní prvek v kap. 8 a komparace v kap. 9). Zejména kap. 8 a 9 dodávají práci vskutku komplexní charakter. Syntéza autorových poznatků je obsažena v kap. 10 a v závěru pak přehledně shrnutí hlavního přínosu práce.

Hodnocení oponenta: Formální dělení na kapitoly a podkapitoly věcně správně, přesně, přehledně a v logické návaznosti odráží zvolené tematické celky. Počet kapitol je odpovídající počtu základních okruhů zpracovávaných autorem, jejich rozsah je ve vzájemném poměru přiměřený, těžiště práce lze zřetelně identifikovat. Pokud jde o dělení jednotlivých kapitol na menší celky, to je rovněž provedeno poměrně detailně a je z něj zřejmá promyšlenost koncepce celého díla, jakož i snaha o skutečně podrobné zpracování tématu. Systematika práce i její formální členění odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

V úvodu autor definuje cíl práce, kterým je „*představit, definovat a zkoumat tyto dva staronové instituty závazkově-dědického práva a zaměřit se na nejpálčivější otázky s nimi související.*“ Hned zde je třeba konstatovat, že autor mohl být při definování cíle práce poněkud sdílnější. Pokud by se totiž podržel takto formulovaného cíle, předložil by nejspíše především popisnou práci, bez větší přidané hodnoty. Po prostudování práce je však třeba konstatovat, že tak tomu není a autor z takto triviálně definovaného cíle na mnoha místech dalekosáhle vykračuje.

Tak především, a to lze v rámci oponentského hodnocení kladně vyzdvihnout, autor oba instituty nezkoumá odděleně (což by se mohlo jevit při letmém pohledu na kap. č. 2 až 6), nýbrž důsledně hledá shody i rozdíly, zřetelné i méně zřetelné souvislosti mezi oběma instituty. Poznátka získané komparačním postupem jsou pak koncentrovány zejm. v kap. 10, v jejímž rámci zpracoval také přehlednou tabulku porovnávající oba instituty.

Kladně lze dále hodnotit také skutečnost, že autor pojal práci komplexně a zařadil tudíž také pohled na některé širší souvislosti (mezinárodní právo soukromé, daňové aspekty, právní jednání pro případ smrti ve zdravotnickém zařízení atd.).

Dále je třeba vyzdvihnout, že autor nerezignoval ani na komparaci se zahraničními úpravami. Ve snaze o co nejširší geografické pokrytí se autor zabýval kontinentální Evropou, dále pak zeměmi anglosaského právní kultury a také zeměmi Afriky. Posledně uvedený se omezuje pouze na Jihoafrickou republiku a na Keňu, nicméně i tak jej lze považovat přinejmenším za zajímavý.

Kladně hodnotím celkovou podrobnost zpracování daného tématu (je třeba konstatovat, že práce již svým rozsahem – 166 stran vlastního textu – značně překračuje standardní rozsah diplomových prací). S tím souvisí nepochybně také podrobně zpracovaný poznámkový aparát, který čítá celkem 686 poznámek pod čarou, což lze považovat za nadstandardní i vzhledem k danému rozsahu práce.

Z nedostatků lze poukázat spíše na drobnosti. Tak pokud jde o název kap. 3 (obecná úprava dědické smlouvy v současném právním řádu ČR), takto pojatý název evokuje, že vedle obecné úpravy dědické smlouvy existuje ještě její právní úprava zvláštní. To však autor jistě vyjádřit nechtěl, spíše chtěl naznačit, že v této kapitole pojedná v obecnosti o úpravě dědické smlouvy, zatímco o některých dílčích otázkách se zmíní až v kapitole následující (což se skutečně v kap. 4 stalo). Dále lze podotknout, že v kap. 6 autor koncentruje velké množství dílčích otázek ohledně darování pro případ smrti. Autor jistě vyšel ze skutečnosti, že právní úprava darování pro případ smrti je podstatně stručnější, než právní úprava dědické smlouvy, a tudíž bude možno vše obsáhnout v rámci jedné kapitoly. Nakonec však i tento institut zpracoval velmi podrobně, takže kap. 6 čítá 50 stran textu. Zde by se tak jevilo jako vhodnější tuto kapitolu rovněž rozdělit na alespoň dva celky (např. pojem, základní vymezení a historie a po té dílčí otázky apod.). Dále upozorňuji na nadpis kap. 9.4 „resumé“. Nejde jistě o zásadní chybu, je zřejmé, že zde o dílčí shrnutí kap. 9, nicméně francouzský výraz „resumé“ zvykneme užívat spíše pro formální shrnutí celé práce, které není součástí textu práce. A konečně poukazuji na výraz „závazkově-dědické právo“, uvedený hned v úvodu práce. I zde si myslím, že autor chtěl vyjádřit něco jiného, a sice to, že dědická smlouva a darování pro případ smrti vykazují prvky jak práva dědického, tak práva závazkového.

Shrnuji však, že vzhledem k celkovému rozsahu práce i její celkově hlubokému a komplexnímu zpracování se jedná o výtky, které nesnižují zásadním způsobem celkově zdařilé zpracování celé práce.

Vzhledem k uvedenému práci celkově hodnotím jako zdařilé zpracování tématu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování i použitých právně-hermeneutických metod. Vytknuté nedostatky nepovažuji za natolik závažné, aby odůvodnily snížené hodnocení jinak velmi zdařilé práce.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl diplomové práce je uveden výše. Autor tento cíl splnil (a zároveň překročil) , pro veškeré závěry lze nalézt oporu v textu práce.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomant při zpracování zvoleného tématu prokázal schopnost samostatné práce , a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu. Automatická kontrola shod provedená systémem Theses.cz generuje dokument čítající 31.546 (!) stran, představující 700 dokumentů obsahujících shody. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 5 %. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument v rámci časové dotace pro oponování práce prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů nebo citací judikatury, které logicky musí být shodné. Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 152 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 25 %. Z toho je však třeba věnovat pozornost pouze zdroji č. 1, kde je indikována shoda 5 % (u zdroje č. 2 se vykazuje shoda 3 % a od č. 3 pak shoda 1 % a méně). Pokud jde o zdroj č. 1, je třeba konstatovat, ani toto číslo samo o sobě ničeho nevyovídá, neboť jde o souhrn všech shod z jednoho zdroje (dspace.cuni.cz), v němž jsou ovšem agregovány jednotlivé dílčí zdroje z tohoto úložiště. Po prostudování těchto shod lze navíc konstatovat, že indikované shody se týkají především ustálených citací profilující teoretické literatury, ustálených právních obrátů, citací zákonných ustanovení a judikatury, které musí být logicky shodné. Na základě všech těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by diplomant nepostupoval při tvorbě práce <i>lege artis</i>.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a lze ji hodnotit jako zdařilou.
Práce s literaturou (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje (k počtu pozn. pod čarou již výše). Seznam použitých pramenů je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že autor pracoval s 60 zdroji ať už monografického či časopiseckého charakteru (vč. zahraničních) a rovněž s judikaturou (cca 30 judikátů, včetně zahraničních). Vedle toho pracoval s větším množstvím zdrojů elektronických. Celkově je práce se zdroji zcela dostačující v rámci požadavků kladených na práce tohoto druhu.

Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autor téma zvolené v názvu diplomové práce zpracoval co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu, k podrobnosti zpracování již výše. Lze tedy uzavřít, že autor zvolené téma zpracoval a vyčerpal dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů je pravděpodobně vyšší než průměrná normostrana. Text obsahuje v kap. 4.5. přehledný graf dokumentující počet dědických smluv a závětí sepsaných za poslední roky u notářů a v kap. 10 přehlednou tabulku, porovnávající dědickou smlouvu a darování pro případ smrti. Oboje je zvládnuto řádně a text vhodně doplňuje. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň je celkově dobrá.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- 6.1 Připomínky – srov. výše v rámci podrobného hodnocení.
6.2 Otázky k zodpovězení při obhajobě:

1) V přehledné tabulce na s. 158 autor uvádí, že nasciturus nepřipadá v případě dědické smlouvy v úvahu jako smluvní strana. S tím lze jistě souhlasit, avšak během obhajoby by autor mohl rozvinout úvahu nad otázkou, zda (a pokud ano, tak jakým způsobem) lze dědickou smlouvou nascitura povolat k dědění či k odkazu.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená diplomová práce, jak po stránce obsahové, tak i formální, splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň		Výborně.

V Praze dne 22. 07. 2020

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent diplomové práce